



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8831/2021
31.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, др Илије Зиндовића, Бранка Станића, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Вуксановић, адвокат из ..., против туженог ОТП Банка Србија АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и исплате, вредност предмета спора 19.716,00 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 468/20 од 03.08.2021. године, у седници од 31.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог.

ПРЕИНАЧАВАЈУ СЕ пресуде Вишег суда у Нишу Гж 468/20 од 03.08.2021. године и Основног суда у Нишу П 4569/19 од 06.11.2019. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев да се утврди да је одредба члана 2. тачка 1. Уговора о дугорочном стамбеном кредиту за професионална војна лица бр. .. од 30.06.2015. године, која гласи: „Административни трошкови банке (једнократна накнада за обраду кредита), 0,5% од износа кредита платива на дан пуштања кредита у течај, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања“, апсолутно ништава те да не производи правно дејство, да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати новчани износ од 19.716,00 динара, са законском затезном каматом почев од 28.12.2015. године па до исплате, као и захтев тужиоца да му тужени накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове поступка у износу од 50.323,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 4569/19 од 06.11.2019. године, утврђено је да је одредба члана 2. тачка 1. Уговора о дугорочном стамбеном кредиту за професионална војна лица бр. .. од 30.06.2015. године, апсолутно ништава. Ставом другим, обавезан је тужени да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 19.716,00 динара са

законском затезном каматом почев од 28.12.2015. године па до исплате, док је захтев за камату на износ од 19.716,00 динара за период од 28.12.2015. године до 29.12.2015. године одбијен као неоснован. Ставом трећим, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 18.878,00 динара. Ставом четвртим, одбијен је предлог тужиоца за ослобађање од плаћања судских такси.

Пресудом Вишег суда у Нишу Гж 468/20 од 03.08.2021. године, одбијена је жалба туженог, потврђена првостепена пресуда и одбијен захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија туженог основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. става 2. тачке 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, између тужиоца и правног претходника тужене банке, закључен је уговор о дугорочном стамбеном кредиту за професионална војна лица бр. .. од 30.06.2015. године, на основу кога је тужиоцу, као кориснику кредита одобрен кредит у износу од 32.400 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, са роком отплате од 264 месеци. Чланом 2. тачка 1. уговора, обавезује се тужилац да плати туженој једнократну накнаду за обраду захтева од 0,5% од износа кредита, на дан пуштања кредита у течај у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања. Тужени је наплатио од тужиоца 28.12.2015. године износ од 19.716,00 динара на име трошкова обраде кредита. Из Понуде за закључење уговора утврђено је да је под тачком 3.2 приказана висина ефективне каматне стопе и укупан износ који корисник треба да плати током периода отплате кредита, док је под тачком 3. тачка 3. наведена врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника услуга између осталог и административни трошак у висини од 0,5% односно 162 евра. У Обавезним елементима уговора од 28.12.2015. године, дати су подаци о уговарачима, наведен је опис главних карактеристика кредитног производа, а под тачком 3.3 приказана висина ефективне каматне стопе и укупан износ који корисник треба да плати током периода отплате кредита, а под тачком 3.5 приказана је врста и висина свих накнада и трошкова, па између осталог наведен је и административни трошак у висини од 0,5% односно 162 евра.

Према становишту нижестепених судова, тужбени захтев је усвојен применом чланова 12, 15, 103, 105, 210, 214. и 1065. ЗОО јер тужени није образложио од чега се тачно састоје трошкови обраде кредита, ни како је дошао до тог новчаног износа, нити је определио структуру трошкова.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. ставу 1. ЗОО уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. став 1. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Према члану 1066. ставу 1. ЗОО уговор о кредиту мора бити закључен у писменој форми, а према ставу 2. уговором о кредиту утврђује се износ, као и услови давања, корисћења и враћања кредита.

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр. 36/11), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају јер је предметни уговор о кредиту закључен 30.06.2015. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. ставу 4. тачки 10) Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање, на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих далаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и

финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3) и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр. 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3. висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу). Према наведеној Одлуци банка је дужна да кориснику кредита уручи и преглед обавезних елемената сачињен на обрасцу 1Б – ОЕ кредита који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.5. висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

У конкретном случају међу парничним странкама није била спорна чињеница да је тужени доставио тужиоцу понуду (Образац 1-Б – обавезни елементи уговора) поводом закључења предметног уговора. У наведеној понуди је утврђена висина једнократне накнаде за обраду захтева. Овим документом чија садржина је инкорпорисана у предметни уговор о кредиту, тужиоцу је јасно предочена накнада за обраду захтева. Стога, чињеница са становишта информисаности тужиоца о предметној обавези није ни била спорна. Како је тужилац са садржином наведене понуде обавештен о врсти и висини накнада који падају на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру, нити стварне трошкове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). У ситуацији када је трошак обраде кредита био исказан кроз ефективну каматну стопу и садржан у понуди банке, на коју је корисник кредита пристао, тај трошак је од корисника кредита наплаћен на законом дозвољен начин. Из наведеног следи закључак да је тужилац својевољно пристао на тако уговорене услове. Тужилац је имао могућност да одустане од закљученог уговора о кредиту, у року од 14 дана од дана закључења уговора, у складу са одредбом члана 12. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга, како то није учинио и како је био упознат са врстом и висином свих трошкова који падају на његов терет на основу закљученог уговора о кредиту, следи да је банка у свему законито поступила. У складу са изнетим, наведена одредба уговора о кредиту којим је предвиђена накнада за трошак обраде кредита није ништава.

С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 210. и 214. ЗОО.

Како је тужени успео у поступку по ревизији, то му на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог

поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то на име састава једног образложеног поднеска у износу од 6.000,00 динара, за заступање на једном одржаном рочишту у износу од 7.500,00 динара, за састав жалбе у износу од 12.000,00 динара и ревизију у износу од 18.000,00 динара, према важећој АТ у време предузимања парничних радњи, као и на име судских такси на жалбу и другостепену одлуку по 2.689,00 динара, на ревизију 5.378,00 динара и одлуку по ревизији 8.067,00 динара све према важећој ТТ.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић